

Total number of pages – 24

CODE : 35T HIST

(EN/AS/BN/BD)

2025

HISTORY

Full Marks : 80

Pass Marks : 24

Time : Three hours

***The figures in the margin indicate full marks
for the questions.***

Q. No. 1 carries 1 mark each $1 \times 8 = 8$

Q. No. 2 carries 2 marks each $2 \times 8 = 16$

Q. No. 3 carries 4 marks each $4 \times 8 = 32$

Q. No. 4 carries 6 marks each $6 \times 3 = 18$

Q. No. 5 carries 6 marks each $6 \times 1 = 6$

Total = 80

1. Answer the following questions : (any eight) 1×8=8

নিম্নলিখিত প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ দিয়া : (যিকোনো আঠটা)

নিম্নোক্ত প্রশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও : (যে-কোনো আটটি)

গাহায়নি সোঁনাযফোরনি ফিননায লির : (মোনদাइननि)

(i) Who is known as the 'Father of Indian Archaeology'?

কোনজন ব্যক্তিক 'ভাৰতীয় প্রত্নতত্ত্বৰ জনক' বুলি জনা যায়?

'ভাৰতীয় প্রত্নতত্ত্বৰ জনক' বলে কে পরিচিত ?

'সোরখৌ ভারতনি গোদোমিনারি (Archaeology) বিফা বুঁনায জায়ো?

(ii) Name one Janapada.

এখন জনপদৰ নাম লিখা।

একটি জনপদের নাম লেখো।

মোনসে জনপদনি মুঁ লির।

(iii) Who composed the Allahabad Pillar Inscription?

এলাহাবাদ স্তম্ভলিপি কোনে বচনা কৰিছিল?

এলাহাবাদ স্তম্ভলিপি কে রচনা করেছিল ?

এলাহাবাদ খাম্ফা হাংখোখৌ সোর রনসায়দোঁমোন?

(iv) Where was Buddha born?

বুদ্ধদেবৰ জন্ম ক'ত হৈছিল?

বুদ্ধদেবৰ জন্ম কোথায় হয়েছিল ?

বুদ্ধদেবা ববেয়াব জোনোম জাদোঁমোন ?

(v) During whose reign Chinese traveller Hieu-Yen-Chang visited Assam?

কোনজন শাসকৰ শাসনকালত চীনা পৰিব্রাজক হিউয়েন চাঙে অসম ভ্রমণ কৰিছিল?

ক'ৰ শাসনকালে চীনা পৰিব্রাজক হিউয়েন-সাং আসামে ভ্রমণ করেছিলেন ?

সোর খুঁগিরিনি সমাব চীনা দাববায়ারি হিউবেন চাং আ আসামাব ফৈদোঁমোন ?

(vi) Who was the first prince of Assam to revolt against the British?

বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে বিদ্রোহ কৰা অসমৰ প্রথমজন ৰাজকোঁৱৰ কোন আছিল?

ব্রিটিশদের বিরুদ্ধে বিদ্রোহ কৰা আসামের প্রথম রাজা কে ছিলেন ?

ব্রিটিসনি হেঁথায়ৈ জুজিনায আসামনি গিৰিসিনি রাজখুঁগুরনি মুঙা মা ?

(vii) Who authored 'Rihla'?

'ৰিহ্লা'ৰ লেখক কোন?

'রিহ্লা'-র লেখক কে?

রিহলানি লিরগিরিয়া সোর?

(viii) Who started the Virashaiva Tradition in Karnataka?

ক'নে কৰ্ণাটকৰ বীৰশৈব পৰম্পৰাৰ আৰম্ভ কৰিছিল?

কৰ্ণাটকে বীৰশৈব পরম্পরা কে আরম্ভ করেছিল ?

কর্নাটকনি बिरसैब दोरोडारि सोर जागायदोँमोन ?

(ix) Name the best-known woman poet of the Bhakti tradition.

ভক্তি পৰম্পৰাৰ সকলোতকৈ প্রসিদ্ধ মহিলা কবিগৰাকীৰ নাম লিখা।

ভক্তি পরম্পরার সবথেকে পরিচিত মহিলা কবির নাম লেখো।

সিৰিথায় দোৰোডারিনি বয়নিখুঁবো মুঁদাংখাসিনি আয়জো খুঁথাইগিরি মুঁ লির।

(x) What is Bell of Arms?

অস্ত্রাগাৰ কি?

অস্ত্রাগাৰ কি ?

হাথিয়ার ধান্দাৰ (বাৰিৰ) মা ?

(xi) Name the leader of Vietnam War.

ভিয়েটনাম যুদ্ধৰ নেতাজনৰ নাম লিখা।

ভিয়েটনামেৰ যুদ্ধনেতাৰ নাম লেখো।

ভিয়েটনাম দাবহানি দৈদৈনিকিৰি মুং লিৰ।

(xii) Which country has the longest written Constitution?

কোনখন দেশৰ সংবিধান দীৰ্ঘতম লিখিত সংবিধান?

কোন্ দেশেৰ সংবিধান দীৰ্ঘতম লিখিত সংবিধান ?

বৰে মোনসে হাৱনি সংবিজিৎআ গোলাবসিন লিৰনাথ সংবিজিৎ ?

2. Answer the following questions in brief : (**any eight**) $2 \times 8 = 16$

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ চমু উত্তৰ দিয়া : (যিকোনো আঠটা)

নীচৰ প্ৰশ্নগুলিৰ সংক্ষিপ্ত উত্তৰ দাও : (যে-কোনো আটটি)

সুন্দৰ ফিননাথ লিৰ : (জাযখিৰজায়া মোনদাউন)

(i) Name *any two* important sites of Harappan Civilization.

হৰপ্পা সভ্যতাৰ যিকোনো দুখন স্থানৰ নাম লিখা।

হৰপ্পা সভ্যতাৰ যে-কোনো দুটি স্থানৰ নাম লেখো।

হৰপ্পা সোদোমসিনি জাযখিৰজায়া মোননৈ জাযগানি মুং লিৰ।

(ii) What were the *two* settlements of the Harappan Civilization?

হৰপ্পা সভ্যতাৰ দুটা জনবসতি কি কি?

হৰপ্পা সভ্যতাৰ দুটি জনবসতি কি কি ?

হৰপ্পা সোদোমসিনি মোননৈ সুবুং থাথায় মা মা ?

(iii) Write *any two* vows of Jain monks and nuns.

জৈন ভিক্ষু-ভিক্ষুণীসকলৰ পালনীয় যিকোনো দুটা অঙ্গীকাৰ লিখা।

জৈন সন্ন্যাসী-সন্ন্যাসীনিদেৰ পালনীয় যে-কোনো দুটি অঙ্গীকাৰ লেখো।

জৈন ভিক্ষু ভিক্ষুণিফোৰা লানাথ জাযখিৰজায়া মোননৈ সমাথ খিৰা লিৰ।

(iv) Name *two* cities of ancient Assam.

প্ৰাচীন অসমৰ দুখন নগৰৰ নাম লিখা।

প্ৰাচীন আসামেৰ দুটি শহৰেৰ নাম লেখো।

গোদোনি আসামনি নোগোৰ মোননৈনি মুং লিৰ।

(v) Name two important 'Tantra Sastra' of ancient Assam.

প্ৰাচীন অসমৰ দুখন 'গুৰুত্বপূৰ্ণ তন্ত্ৰশাস্ত্ৰ'ৰ নাম লিখা।

প্ৰাচীন আসামেৰ দুটি গুৰুত্বপূৰ্ণ 'তন্ত্ৰশাস্ত্ৰ'ৰ নাম লেখো।

গোদোনি আসামনি গোনাথার গানৈ তন্ত্ৰশাস্ত্ৰনি মুং লিৰ।

(vi) What, according to the historians, were the two categories of Bhakti traditions?

ইতিহাসবিদসকলৰ মতে ভক্তি পৰম্পৰাৰ মূল ভাগ দুটা কি কি?

ঐতিহাসিকদেৰ মতে ভক্তি পৰম্পৰাৰ মূল ভাগ দুটি কি কি ?

জাৰিমিনগিৰিফোৰনি ৰাদিৰ্লা সিৰিথায় দোৰোডাৰিনি গুৰৈ ৰাহাগো মোননৈয়া মা মা ?

(vii) Who discovered the ruins at Hampi and when?

হাম্পী চহৰৰ ধ্বংসাবশেষ কোনে কেতিয়া আৱিষ্কাৰ কৰিছিল?

হাম্পী শহৰৰ ধ্বংসাবশেষ কে কৰে আৱিষ্কাৰ কৰেছিল?

হামপি নোগোৱাৰী সোৱ আৰো মাৰ্ভা দিহুনফিনদোঁমোন?

(viii) Name any two types of land under Akbar.

আকবৰৰ অধীনত যিকোনো দুই প্ৰকাৰৰ ভূমিৰ নাম লিখা।

আকবৰৰ অধীনস্থ যে-কোনো দুই প্ৰকাৰৰ ভূমিৰ নাম লেখো।

আকবৰনি সিঙাব জায়খিজায়া মোননৈ ৰোখোমনি হানি মুং লিৰ।

(ix) Who introduced the permanent settlement in Bengal and when?

বংগত চিৰস্থায়ী বন্দবস্তৰ প্ৰবৰ্তন কোনে কেতিয়া কৰিছিল?

বঙ্গে চিৰস্থায়ী বন্দোবস্তৰ প্ৰবৰ্তন কে কৰে কৰেছিল?

বংগআব অৱায়থা বন্দৰ থাথাযখৌ সোৱ আৰো মাৰ্ভা খালামদোঁমোন?

(x) What were Northern Black Polished ware?

উত্তৰাঞ্চলৰ ক'লা পলিচ দিয়া শিল্প সভাৰ কি?

উত্তৰাঞ্চলৰ কালো পালিশ দেওয়া শিল্প সভাৰ কি?

সাৰ্হা আনসোলনি গোসোম পলিস দাৰিমিনা মা?

3. Answer the following questions : (any eight)

4×8=32

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা : (যিকোনো আঠটা)

নীচৰ প্ৰশ্নগুলিৰ উত্তৰ লেখো : (যে-কোনো আটটি)

গাহাযনি সোঁনাথফোৱনি ফিননাথ লিৰ : (মোনদাউননি)

(i) Explain why the Harappan Civilization is called an urban civilization?

হৰপ্পা সভ্যতাক নগৰীয়া সভ্যতা বুলি কয় কোৱা হয় ব্যাখ্যা কৰা।

হৰপ্পা সভ্যতাকে নাগৰিক সভ্যতা বুলি বলা হয় ব্যাখ্যা কৰো।

হৰপ্পা সোঁদোমসিখৌ মানো নোগোৱাৰি সোঁদোমসি বুঁনাথ জাযো ফোৱমাথ।

(ii) Which 'smriti' laid down the duties of the Chandals? What were the duties of a Chandal according to the text?

কোনখন 'স্মৃতি শাস্ত্ৰ'ই চণ্ডালসকলৰ কৰ্তব্য নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিছিল? চণ্ডালসকলৰ কৰ্তব্যসমূহ কি কি আছিল?

কোন 'স্মৃতি শাস্ত্ৰ' চণ্ডালদেৱ কৰ্তব্য নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে দিয়েছিল? চণ্ডালদেৱ কৰ্তব্যসমূহ কি কি ছিল?

মা ব্ৰিসম্ভি আ সান্দালফোৱনি মাৱফাৰি (ব্ৰিবান) থি খালামদোঁমোন? সান্দালফোৱনি মাৱনাংগৌ ব্ৰিবানফোৱা মা মা?

(iii) Discuss the causes of the rise of Magadha.

মগধৰ উত্থানৰ কাৰণসমূহ আলোচনা কৰা।

মগধৰ উত্থানৰ কাৰণসমূহ আলোচনা কৰো।

মগধনি জাখাংফুনাথনি জাহোনফোৱখৌ সাৱাথ।

(iv) Write a note on the Buddhist texts.

বৌদ্ধ শাস্ত্রসমূহৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

বৌদ্ধ শাস্ত্রসমূহ সম্পৰ্কে একটি টীকা লেখো।

বৌদ্ধ বিজাৰ্ণফোৰনি সোমোন্দৈ মোনসে লিৰসুঁথায় লিৰ।

(v) Discuss about the Paik system under the Ahoms.

আহোম শাসন ব্যৱস্থাৰ পাইক প্ৰথাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

আহোম শাসন ব্যৱস্থায় পাইক প্ৰথা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰো।

আহম খুঁথায়নি পাঙ্ক খ্ৰান্থিনি সোমোন্দৈ সাবৰায়।

(vi) What did Bernier state regarding land ownership in India?

ভাৰতত মাটিৰ মালিকীস্বত্বৰ বিষয়ে বাৰ্ণিয়াৰে কি মত প্ৰকাশ কৰিছিল?

ভাৰতে জমিৰ মালিকানাৰ সম্পৰ্কে বাৰ্ণিয়াৰ ৰাজ্য কি মত প্ৰকাশ কৰিছিল?

ভাৰতনি হানি বিগোমনি মোনথায়নি সোমোন্দৈ বাৰ্ণিয়ার মা বুঁদোঁমোন?

(vii) Write briefly about the popular practice of Islam.

ইছলাম ধৰ্মৰ জনপ্ৰিয় ৰীতিনীতিৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

ইছলাম ধৰ্মৰ জনপ্ৰিয় ৰীতিনীতি সম্পৰ্কে সংক্ষেপে লেখো।

ইছলাম ঘোৰোমনি মুঁদাংখা আসাৰ খ্ৰান্থিনি সোমোন্দৈ সুঁদৈ লিৰ।

(viii) Discuss the role of the Zamindars in Mughal period.

মোগল যুগত জমিদাৰসকলৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

মুঘল যুগেৰ জমিদাৰদেৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰো।

মুঘল মুগানি হা বিগোমাফোৰনি (জমিদাৰ) বিফাবনি সোমোন্দৈ সাবৰায়।

(ix) What arguments were put forward by the members of the Constituent Assembly in favour of a strong Central Government?

সংবিধান সভাৰ সদস্যসকলে এখন শক্তিশালী কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ সপক্ষে কি কি যুক্তি দাঙি ধৰিছিল?

সংবিধান সভাৰ সদস্যগণ একটি শক্তিশালী কেন্দ্ৰীয় সরকারের সপক্ষে কি কি যুক্তি তুলে ধৰিছিল?

সংবিজিদ আফাদনি সোদ্রোমাফোৰা গোহো গোৰা মিৰু সরকার দানো মা মা জুক্তি হোদোঁমোন?

(x) Write a note on the Santhals.

চাঁওতালসকলৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

চাঁওতালদেৰ সম্পৰ্কে একটি টীকা লেখো।

সাবতালফোৰনি সোমোন্দৈ মোনসে লিৰসুঁথায় লিৰ।

(xi) Write a brief note on the Revolt of 1857.

১৮৫৭ খ্ৰীষ্টাব্দৰ বিদ্ৰোহৰ এটি চমু টোকা লিখা।

১৮৫৭ খ্ৰীষ্টাব্দেৰ বিদ্ৰোহ সম্পৰ্কে একটি সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো।

১৮৫৭ খ্ৰিষ্টাব্দনি বিগ্ৰাথনায়নি সায়াব মোনসে সুঁদ লিৰথাই লিৰ।

(xii) Why was 'salt' destroyed by the colonial government? Why did Mahatma Gandhi consider the salt tax more oppressive than other taxes?

ঔপনিবেশিক চৰকাৰে 'নিমখ' কিয় ধ্বংস কৰিছিল? মহাত্মা গান্ধীয়ে নিমখ কৰ অন্য কৰতকৈ বেছি শাস্তিমূলক বুলি কিয় বিবেচনা কৰিছিল?

ঔপনিবেশিক সরকার 'লবণ' কেন ধ্বংস কৰিছিল? মহাত্মা গান্ধী লবণ কৰকে অন্যান্য কৰেৰ থেকে বেশি শাস্তিমূলক বলে কেন বিবেচনা কৰিছিলেন?

গুবুন হাদয়ানি ফালাংগিয়ারি (ফামুবারি) সরকার "সংখি" মানো ফোজোবসাঁদোঁমোন? মহত্মা গান্ধীয়া সংখি খাজোনাখোঁ মানো গুবুন খাজোনানিখুই বাঁসিন সাজা গোনাঁসিন হোনা বুঁদোঁমোন?

(xiii) Describe briefly the Accounts of Assam by Shihabuddin Talish.

অসম সম্পৰ্কে চিহাবুদ্দিন তালিছৰ টোকাৰ এটি চমু বিৱৰণ দিয়া।

আসাম সম্পৰ্কে শিহাবুদ্দিন তালিছৰ বিচাৰ-বিবেচনাৰ একটা সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ দাও।

আসামনি সোমোন্দৈ সিহাবুদ্দিন তালিছনি ৰেবদাংথিনি সোমোন্দৈ মোনসে সুন্দ ফোৰমায়থি লিৰ।

(xiv) Discuss about the revolts of against the British during the first half of 19th century in Assam.

19 শতিকাৰ আৰম্ভণিতে বৃটিছৰ বিৰুদ্ধে অসমত হোৱা বিদ্ৰোহসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

19 শতকৰ প্ৰাৰম্ভে ব্ৰিটিছৰ বিৰুদ্ধে আসামে হওয়া বিদ্ৰোহসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰো।

19 জাঠায়নি সিগাং বাহাগোআব ব্ৰিটিছনি হেঁথায়ে আসামাব জানায় বিগ্ৰায়নায়ফোৰনি সোমোন্দৈ সাবরায়।

4. Read the given passages carefully and the questions that follow :

6×3=18

তলৰ পাঠ্যংশবোৰ ভালদৰে পঢ়া আৰু সংলগ্ন প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া :

নীচৰ পাঠ্যংশগুলি ভালো কৰে পঢ়ো এবং সংলগ্ন প্ৰশ্নগুলিৰ উত্তৰ দাও :

গাহায়নি ফরায়খৌ মোজাউ ফরায় আরো সোঁনায়ফোৰনি ফিননায় লিৰ :

(a) How artefacts are identified ?

Processing of food required grinding equipment as well as vessels for mixing, blending and cooking. There were made of stone, metal and terracotta. This is an excerpt from one of the earliest reports an excavations at Mohenjodaro, the best-known Harappan site :

Saddle querns...are found in considerable numbers... and they seem to have been the only means in use for grinding cereals. As a rule, they were roughly made of hard, gritty, igneous rock or sandstone and mostly show signs of hard usage. As their bases are usually convex, they must have been set in the earth or in mud to prevent their rocking. Two main types have been found : those on which another smaller stone was pushed or rolled to and fro, and others with which a second stone was used as a pounder, eventually making a large cavity in the nether stone. Querns of the former type were probably used solely for grain : the second type possibly only for pounding herbs and spices for making curries. In fact, stones of this latter type are dubbed "curry stones" by our workmen and our cook asked for the loan of one from museum for use in the kitchen.

(From Ernest Mackay, 'Further Excavations at Mohenjo-daro, 1937).

Questions :

(i) What was the equipment used for grinding cereals ? 1

(ii) What were the materials used for making grinding equipment ? 2

(iii) What were the types of grinding equipment ? How were they used ? 1+2=3

দৈনন্দিন জীৱনত ব্যৱহৃত হস্তনিৰ্মিত সা-সঁজুলিবোৰ কিদৰে চিনাক্ত কৰা হয় ?

খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণ প্ৰণালীৰ প্ৰাথমিক কাৰ্যবিধিৰ বাবে খুন্দনা তথা গুড়ি কথা সঁজুলিৰ লগতে বাৰে-মিহলি সংমিশ্ৰণ, মিশ্ৰিতকৰণ আৰু ৰন্ধনৰ বাবে পাত্ৰৰ প্ৰয়োজন। হৰপ্পাত শিল, ধাতু

আৰু পোৰা মাটিৰে এনে সঁজুলি আৰু পাত্ৰ সজা হৈছিল। এই সংক্ৰান্তত হৰপ্পীয় সভ্যতাৰ আটাইতকৈ জনা-শুনা ঠাই মহেনজোদাৰোত সংঘটিত খনন কাৰ্য সম্বন্ধীয় এক বিৱৰণীৰ উদ্ধৃতি তলত সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে—

...বহু সংখ্যক জাঁতৰ আৱিষ্কাৰে এইটোৱে সূচায় যে বীজ শস্য গুড়ি কৰিবলৈ এইবিধেই আছিল একমাত্ৰ সঁজুলি। নিয়মানুসৰি এইবোৰ নিৰ্মিত হৈছিল কঠিন, অমসৃণ আগ্নেয়শিলা (জুই তেলত তলত গলিত লাভা গোট মাৰি হোৱা শিল) বা জলীয় শিলৰদ্বাৰা। জাঁতবোৰ সজোৰে আৰু কাঢ়ভাৰে ব্যৱহৃত হোৱাৰ স্পষ্ট ইঙ্গিত পোৱা গৈছিল। সাধাৰণতে, জাঁতবোৰ দুৰাপিঠীয়া হোৱা বাবে ইয়াৰ হেন্দোলনি বন্ধ কৰিবলৈ নিশ্চয় মাটি বা বোকাত ইয়াৰ্ক দঢ়ভাৰে স্থাপন কৰি লোৱা হৈছিল। জাঁতবোৰ আছিল প্ৰধানতঃ দুই প্ৰকাৰৰ—কিছুমানত আন এটা ক্ষুদ্ৰাকৃতিৰ শিল অগা-পিছাকৈ থেলি আৰু বগৰাই বগৰাই বস্তু পিহাৰ হৈছিল আৰু আনটো ক্ষেত্ৰত বস্তু থেতেলা বা গুড়ি কৰিবলৈ দ্বিতীয় এটা শিল ব্যৱহাৰ কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত জাঁতৰ নিম্ন ভাগৰ ভূ-পৃষ্ঠত সৃষ্টি হৈছিল এটা ডাঙৰ গাঁত। প্ৰথমবিধ জাঁত সম্ভৱতঃ কেৱল বীজশস্যৰ বাবে ব্যৱহৃত হৈছিল আৰু দ্বিতীয় বিধৰ ব্যৱহাৰ আছিল বনৌষধি বা শাক-পাত থেতেলিবলৈ বা বন্ধা-বঢ়াৰ বাবে মচলা আদি পিহাতেই সীমাবদ্ধ। দৰাচলতে, দ্বিতীয়বিধ জাঁতত ব্যৱহাৰ কৰা শিল টুকুৰাক আমাৰ বনুৱাসকলে ‘আঞ্জাৰ মচলা গুড়ি কৰা শিল’ নাম দিছিল আৰু ৰাফানিয়ে ইয়াক যাদুঘৰৰ পৰা ধাৰে নি ৰাফানি ঘৰত ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ কুতুৰিছিল।

(আৰ্ণেষ্ট মেকিৰ ‘Further Excavations at Mohenjo-daro, 1937’ ৰ পৰা লোৱা হৈছে।)

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) শস্যৰ বীজ গুড়ি কৰিবলৈ কি সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰিছিল? 1
- (ii) শস্য গুড়ি কৰা সঁজুলি প্ৰস্তুত কৰিবলৈ কি ব্যৱহাৰ কৰিছিল? 2
- (iii) শস্য গুড়ি কৰা সঁজুলি কি কি প্ৰকাৰৰ? এইবোৰ কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল? 1+2=3

দৈনন্দিন জীৱনে ব্যৱহৃত হস্তনিৰ্মিত শিল্পকৰ্মগুণি কিভাবে শনাক্ত কৰা হয়?

খাদ্য প্ৰস্তুতকৰণ প্ৰণালীৰ প্ৰাথমিক কাৰ্যবিধিৰ জন্য চূৰ্ণ তথা গুড়ো কৰা যন্ত্ৰেৰ সঙ্গে ভালো কৰে সংমিশ্ৰণ, মিশ্ৰিতকৰণ এবং ৰন্ধনৰ জন্য পাত্ৰেৰ প্ৰয়োজন। হৰপ্পাতে পাথৰ, ধাতু এবং পোড়া মাটি দিয়ে এই ধৰণেৰ সৰঞ্জাম এবং পাত্ৰ বানানো হৈছিল। এই সংক্ৰান্ত হৰপ্পীয় সভ্যতাৰ সব থেকে পৰিচিত স্থান মহেনজোদাৰোতে সংঘটিত খনন কাৰ্য সম্বন্ধীয় একটি বিৱৰণেৰ উদ্ধৃতি নীচে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে—

... বহু সংখ্যক যাঁতাৰ আৱিষ্কাৰ এইটিই প্ৰমাণ কৰে যে বীজ শস্য গুড়ো কৰাৰ জন্য এগুলিই ছিল একমাত্ৰ সৰঞ্জাম। নিয়মানুসাৰে এগুলি নিৰ্মিত হৈছিল কঠিন, অমসৃণ আগ্নেয়শিলা বা বেলেপাথৰ দ্বাৰা। যাঁতাগুলি সজোৰে এবং কাঢ়ভাৰে ব্যৱহৃত হওৱাৰ স্পষ্ট ইঙ্গিত পাওয়া গিয়েছিল। যাঁতাগুলি বৃদ্ধবৎ ক্ৰমোন্নত তলবিশিষ্ট হওৱাৰ জন্য এবং প্ৰবলভাৰে আলোড়ন বন্ধ কৰাৰ জন্য নিশ্চয় মাটি বা কৰ্দমায় এটিকে দঢ়ভাৰে স্থাপন কৰে নেওয়া হৈছিল। যাঁতাগুলি ছিল প্ৰধানতঃ দুই প্ৰকাৰেৰ— কতকগুলিতে অন্য একটি ক্ষুদ্ৰাকৃতিৰ পাথৰ আগু-পিছু কৰে ঠেলে এবং গড়িয়ে গড়িয়ে বস্তু পেৰা হৈছিল এবং অন্য ক্ষেত্ৰে বস্তু থাতলা বা গুড়ো কৰাৰ জন্য দ্বিতীয় একটি পাথৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। এৰ ফলে যাঁতাৰ নিম্নভাগেৰ ভূ-পৃষ্ঠে সৃষ্টি হৈছিল একটি বড় গৰ্ত। প্ৰথম প্ৰকাৰেৰ যাঁতা সম্ভৱতঃ কেৱল বীজ শস্যেৰ জন্য ব্যৱহৃত হৈছিল এবং দ্বিতীয় প্ৰকাৰেৰ ব্যৱহাৰ ছিল বনৌষধি বা শাক-পাতা পেৰাৰ জন্য বা ৰন্ধনৰ জন্য মশলা ইত্যাদি পেৰাতেই সীমাবদ্ধ। মোট কথা, দ্বিতীয় প্ৰকাৰ যাঁতা ব্যৱহাৰ কৰা পাথৰ টুকুৰাকে আমাদেৰ কাৰিগৰেৰা ‘সৰজিৰ মশলা গুড়ো কৰা শিল’ নাম দিয়েছিল এবং ৰাঁধুনি সেটি মিউজিয়াম থেকে ধাৰ নিয়ে ৰাফানিয়ে ব্যৱহাৰ কৰে নিয়েছিল। (আৰ্ণেষ্ট মেকিৰ ‘Further Excavations at Mohenjo-daro, 1937’-এৰ থেকে নেওয়া হৈছে)

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) শস্যেৰ বীজ গুড়ো কৰতে কি সৰঞ্জাম ব্যৱহাৰ কৰেছিল? 1
- (ii) শস্য গুড়ো কৰাৰ সৰঞ্জাম প্ৰস্তুত কৰাৰ জন্য কি ব্যৱহাৰ কৰেছিল? 2
- (iii) শস্য গুড়ো কৰাৰ সৰঞ্জাম কি কি প্ৰকাৰেৰ? এগুলি কিভাবে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল? 1+2=3

सानफ्रोमबोनि जिउआव बाहायनाय आखायजें दानाय आयजें आयलाफोरखो माबोरै सिनायनाय जायो—

आदार बानायनो थाखाय संग्रा आयजेंनि गोनांथि जादोंमोन। संग्रा आयजेंफोरखौ अन्थाइ ताम एबा सावनाय हानिफ्राय बानायोमोन। गोबां थावनियावनो खब्रि एबा उवाल मोननाय जादों। बे आयजेंफोरखौ बिसोर गोरा मुवा वेगर लोगोसे मसला आरि देनायाव बाहायोमोन।

आदार बानायनाय राहानि गुदि खामानिनि थाखाय होखेमग्रा एबा गुन्दै थानाय आगजुजें लोगोसे गलाय-देरनायनि गलाय गथाय खालामनाय आरो संनायनि थाखाय आयजेंनि गोनांथि जायो। हरप्पायाव अन्थाइ, धातु आरो सावनाय हाजें बिबदि आयजें आरो दो दोखोल दानाय जादोंमोन। बे बेलायाव हरप्पायारि सोदोमस्त्रिनि बयनिखुइ रोंखा राखा थावनि महेनजदारोआव मावनाय जानाय खामानिनि सोमोन्दै मोनसे फोरमायथायनि बिबुंथिखौ गाहायाव होनाय जाबाय—

गोबां अनजिमा अन्थाइ हुग्रा आगजु संहिहनाया बेखौनो दिन्थियो दि आबाद वेगर गुन्दै खालामनो बेनो मोनसेल आगजु। खात्थिवादियै बेफोरखौ बानायनाय जादोंमोन गोरा, स्लिमनडै अरगें अन्थाइ (अरनि थावनि अन्थाइ) एबा लाव लाव अन्थाइजें। अन्थाइ हुग्रा आगजुफोरा बोलोहोना, आरो गोरायै बाहायनायनि रोखा हसारा मोननो हादोंमोन। सरासनस्त्रायै अन्थाइ हुग्रा आयजेंफोरा बायजोफासे दुलुर एबा दबनाय आरो बिखौ दिन्दाडै लोर सोर मावनायनिफ्राय हावुआव फजनाय जायो। अन्थाइ हुग्रा आगजुफोरा गुवैयै मोननै रोखोमनि मोन-माखासेफोराव गुवुन मोनसे फिसा महरनि अन्थाइ उन-आवगायै नारहरना सोहरनाय जादोंमोनआरो गुवुनखौ मुवा नारथ्रोदनो एबा गुन्दै खालामनो नैथि मोनसे अन्थाइ बाहायनाय जादोंमोन। बेनि थाखाय अन्थाइ हुग्रा आगजुनि गाहाय बाहागोनि हा बाहागोआव सोमजिदोंमोन मोनसे गिदिर हाखर। गिबि रोखोम अन्थाइ हुग्रा आगजुआ जागौ फिथाइबेगरनि थाखायल बाहाय जादोंमोनआरो नैथि रोखोमनि बाहायथाया जादोंमोन हाग्रानि मुलि एबा मैगं-मैला बिलाइ देनो एबा संनाय खावनायनि थाखाय मसला बायदि देनायवनो थादोंमोन। वुनो-थाडोब्ला नैथि रोखोम अन्थाइ हुग्रा आयजें बाहायनाय अन्थाइ थुख्राखौ जोंनि मावदांसाफोरा ओंख्रिनि मसला देनाय अन्थाइ मुं दोनदोंमोन आरो ओंखाम संग्राया बेखौ जादु ननिफ्राय दाहार लांना-ओंखाम संग्रा नआव बाहायनो बियोमोन।

आर्नेस मोफिनि 'Farther Excavations at Mohenjo-daro, 1937' बिजाबनिफ्राय दैखानाय जादों।

(i) आबादति बेगर गुन्दै खालामनो मा आयजें बाहायनाय जायो?	1
(ii) आबादनि बेगर गुन्दै खालामनाय आयजें दानो मा बाहायदोंमोन?	2
(iii) आबाद गुन्दै खालामनाय आयजेंफोरा मा मा रोखोमनि ? बेफोरखौ माबादि बाहायनाय जादोंमोन ?	1+2=3

(b) Ibn Battuta's account of Delhi :

The city of Delhi covers a wide area and has a large population...The rampart around the city without parallel.

The breadth of its wall is eleven cubits; and inside it are houses for night sentry and gate-keepers. Inside the ramparts, there are storehouses for storing edibles, magazines, ammunition, ballistas and siege machines. The grains that are stored (if there ramparts) can last for a long time, without rotting... In the interior of the rampart, horsemen as well as infantrymen move from one end of the city to another. The rampart is pierced through by windows which open on the side of the city, and it is through these windows that light enters inside. The lower part of the rampart is built of stone; the upper part of Bricks. It has many towers close to one another. There are twenty eight gates of this city which are called darwaza, of there, the Budaun Darwaza is the greatest; inside the Mandui Darwaza there is a grain market..It (the city of Delhi) has a fine cemetery in which graves have domes over them, and those that do not have a dome, have an arch, for sure. In the cemetery they sow flowers such as tuberose, jasmine, wild rose etc; and flowers blossom there in all seasons.

Questions :

- (i) How many gates were there in the city of Delhi? Name the greatest gate. 1+1=2
- (ii) Give a brief description of the ramparts of Delhi as described by Ibn Battuta. 2
- (iii) How was the cemetery of Delhi? 2

ইবনবটুতার বৰ্ণনাৰ দিল্লী—

বৃহৎ জনসংখ্যাৰে দিল্লী নগৰখনে এক বিস্তৃত অঞ্চল জুৰি আছিল। চহৰখন অসমান পকাৰ প্ৰাচীৰেৰে বেৰি আছিল। প্ৰাচীৰসমূহ বহলে ১১ ফুট আছিল। ইয়াৰ ভিতৰফালে দুৱাৰ বখীয়া আৰু বাতিৰ পহৰাদাৰৰ ঘৰ আছিল। দুৰ্গৰ ভিতৰত খোৱাৰ বস্তু, গুলী-বাৰুদ, ক্ষেপণাস্ত্ৰ আৰু দুৰ্গ আক্ৰমণৰ যন্ত্ৰপাতিৰ ভঁৰাল আছিল। এই গাঁড়ৰ ভিতৰত বখা খাদ্য দ্ৰব্যসমূহ বহুদিন নপচাকৈ আছিল। দুৰ্গটোৰ ভিতৰত অশ্বাৰোহী আৰু পদাতিক সৈন্যই নগৰখনৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ ঘূৰি ফুৰিছিল। প্ৰাচীৰসমূহ খিৰিকীযুক্ত আছিল, নগৰফালেৰে খোলা খিৰিকীৰে ভিতৰখন পোহৰাই ৰাখিছিল। বেৰসমূহৰ তলৰ অংশ শিল আৰু ওপৰ অংশ ইটাৰে নিৰ্মিত। ওচৰা-ওচৰিকৈ ভালেমান গম্বুজ আছিল। তাত ২৮ খন প্ৰৱেশদ্বাৰ আছিল, এইবোৰক দৰৱাজা বুলি কোৱা হৈছিল। ইয়াৰে আটাইতকৈ ডাঙৰ দৰৱাজাখন আছিল বৃন্দন দৰৱাজা। মান্দী দৰৱাজাৰ ভিতৰত এখন শস্যৰ বজাৰ আছিল। ...দিল্লী চহৰত এখন সুন্দৰ কবৰস্থান আছিল। প্ৰতিটো কবৰৰ ওপৰত একোটা গোলাকৃতি স্তম্ভ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। কবৰস্থানখনত তেওঁলোকে ৰজনীগন্ধা, গোলাপ, জেসমিন, বনবীয়া গোলাপ আদি ফুলৰুইছিল আৰু গোটেই বছৰজুৰি এই ফুলবোৰ ফুলি আছিল।

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) দিল্লী চহৰত কেইখন প্ৰৱেশদ্বাৰ আছিল? আটাইতকৈ ডাঙৰ প্ৰৱেশদ্বাৰখনৰ নাম কি আছিল? 1+1=2
- (ii) ইবন বটুতাৰ দৃষ্টিৰে দিল্লীৰ দুৰ্গবোৰৰ এটি বৰ্ণনা দিয়া। 2
- (iii) দিল্লীৰ কবৰস্থানখন কেনেকুৱা আছিল? 2

ইবনবটুতাৰ বৰ্ণনায় দিল্লী—

বৃহৎ জনসংখ্যায় দিল্লী নগৰ এক বিস্তৃত অঞ্চল জুড়ে ছিল। শহরটি অসমান পাকা প্রাচীর দিয়ে ঘেরা ছিল। প্রাচীরগুলি প্রস্থে ১১ ফুট ছিল। এর ভিতর দিকে দারোয়ান এবং রাত্ৰিৰ পাহারাদাৰের ঘর ছিল। দুৰ্গের ভিতরে খাওয়ার জিনিস, গুলি-বারুদ, ক্ষেপণাস্ত্র এবং দুৰ্গ আক্ৰমণের যন্ত্ৰপাতির ভাণ্ডার ছিল। এই ঘরের ভিতরে রাখা খাদ্য দ্ৰব্যসমূহ বহুদিন না পচে থাকতো। দুৰ্গটির ভিতরে থাকা অশ্বারোহী এবং পদাতিক সৈন্য নগরের এমাতা থেকে ওমাতা পর্যন্ত ঘুরে বেড়িয়েছিল। প্রাচীরগুলি খিড়কীযুক্ত ছিল। নগরের দিগ্ৰেখ খোলা খিড়কী দিয়ে ভিতৰটা আলোকিত হয়ে থাকতো। দেওয়ালের নীচের অংশ পাথৰ এবং উপরের অংশ ইটের তৈরি। সামনা-সামনি বেশ কিছু গম্বুজ ছিল। সেটিতে ২৮টি প্ৰবেশদ্বাৰ ছিল, এগুলিকে দরওয়াজা বলা হত। এর মধ্যে সব থেকে বড় দরওয়াজাটি ছিল বৃন্দন দরওয়াজা। মান্দী দরওয়াজের ভিতরে একটি শস্যের বাজার ছিল। দিল্লী শহরে একটি সুন্দর কবৰস্থান ছিল। প্ৰতিটি কবৰের উপরে একটি গোলাকৃতি স্তম্ভ নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। কবৰস্থানে তারা ৰজনীগন্ধা, গোলাপ, জেসমিন, বন্য গোলাপ ইত্যাদি ফুল ৰোপন কৰেছিল এবং সমস্ত বছৰ ধৰে এই ফুলগুলি ফুটে থাকতো।

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) দিল্লী শহৰে কটি প্ৰবেশদ্বাৰ ছিল ? সব থেকে বড় প্ৰবেশদ্বাৰটিৰ নাম কি ছিল ? 1+1=2
- (ii) ইবন বটুতাৰ দৃষ্টিতে দিল্লীৰ দুৰ্গগুলিৰ একটি বৰ্ণনা দাও। 2
- (iii) দিল্লীৰ কবৰস্থানটি কিৰকম ছিল ? 2

ইবন বটুতানি দিল্লী

দিল্লী নোগোৱা মোনসে গুৱাৰ জায়গা আবগিনানৈ লাওঁমোন আৰো বেয়াব গোৰা সুবুঁ অনজিমা দস্তমোন। বৈ সমাৱ নোগোৱা সোৱগিদি আবগিনানৈ দোনাথ দুৰ্গ (Rampart) আ গুবুনজোঁ ৰুজুজায়মোন। বিনি ইন্জুৱা 11 সু (cubit) গুৱাৰমোন, বিনি সিডাৱনো দস্তমোন হৰনি সমাৱ ফহেৱা হোৱা (Night Sentry) আৰো দৰজা নেৱা (gate keeper) ফোৱনি থাখ্ৰায় থাৱা ন'। দুৰ্গনি সিডাৱ জাৱা মুৱা বুথুমনানৈ দোনা থাখ্ৰায় ৰাখি, খ্ৰাৱ ৰাৱুদ (Magazines) আৰো দাৱহানি আয়জৈ আয়লা (ammunitions) দোনাৱা, আৰো লোগোসে কামান এৰা ৰেৱা অস্ত্ৰ (Ballistas) আৰো গুবুন জায়গাফোৱা গাৱলোৰনাথ

সমাব বাহায়গ্রা গুবুন অস্ত্রফোর দোনগ্রা বাখিবো দডমোন। দুর্গনি সিডাব বুথুমনানৈ দোননায় জাগ্রা মুবানি বেগর (grains) ফোরা সেবা এবা গাজি জায়ালাসে গোবাব সান জোরনায় বাদি দোননায় জায়োমোন। দুর্গনি সিডাব গরায়-দাবহার (Horseman) আরো আথেন দাবহার (Infantry) ফোরা নোগোরনি গালফারসেনিফ্রায় গুবুন মোনসেসিম থালায় ফৈলায় খালামবায় থায়োমোন। দুর্গনি সিডাব খিরখি (Window) নি থাখায়লসো গুদুং দোননায় জায়োমোন আরো বে খিরখিফোরখৌ নোগোরনি সিংজৌসো খেবনো হায়োমোন আরো বে খিরখিফোরজৌনো দুর্গনি সিডাব স্কাং জায়োমোন। দুর্গনি গাহায়নি বাহাগোখৌ অন্থাইজৌ আরো গোজৌনি বাহাগোখৌ ইথাজৌ বানায়নায় জাদৌমোন। বে দুর্গআব গোবাংথার গুম্বুজ (Tower) ফোর দডমোন জায়ফোরখৌ মোনসেনিফ্রায় গুবুন মোনসেনি ইসে খাথি খাথিয়াবনো বানায়নায় জাদৌমোন। বে নোগোরহা গাসে 28 হাবগ্রা দরজাফোর দডমোন বেফোরখৌ দরবাজা বুনায জায়োমোন। বিনি গেজেরাব বুদাউন দরবাজা (Budaun Darwaza) যানো গেদেসিন মোন; মান্দবী দরবাজা (Mandal Darwaza) নি সিংথিংজায় জাগ্রামুবানি বেগরফোর ফানগ্রা হাথায়সালি দডমোন। গুল দরবাজা (Gul Darwaza) নি খাথিয়াবনো দডমোন মোনসে ফিথাই সামথায়নি বারি। দিল্লী নোগোরাব গংসে সমায়না মাংখরসালি দডমোন জেরাব মাংখরফোরনি সায়াব দুলুর উখুম (Dome) ফোর দডমোন আরো জামফোরনি সায়াব দুলুর উখুম গৈয়া বে মাংখরফোরনি সায়াব সাযমারা এবা ইসে দবনায় গোনাং উখুম ব্লাবো নুনো মোনথারনায় জায়োমোন। মাংখরসালিয়াব রজনিগন্ডা, জেসমিন, হাগ্রানি গলাপ আরো বায়দি বায়দি বিবারনি বিফাংফোর গায়না দোনোমোন আরো বোসোরনি গাসে সমাবনো বেয়াব বিবারফোরা বারবায় থায়োমোন।

(i) দিল্লী নোগোরাব গংসে হাবগ্রা দরজা দডমোন? বয়নিখুইবো গেদেসিম হাবগ্রা দরজানি মুডা মা ?

1+1=2

(ii) ইবন বুততানি নোজোরজৌ দিল্লী দুর্গফোরনি মোনসে ফোরমায়থি হো।

2

(iii) দিল্লীনি মাংখরসালিয়া মাবাদি মোন ?

2

(c) "The real minorities are the masses of this country."

Welcoming the objectives Resolution introduced by Jawaharlal Nehru, N. G. Ranga said: Sir, there is a lot of talk about minorities. Who are the real minorities? Not the Hindus in the so-called Pakistan provinces, not the sikhs, not even the Muslims. No, the real minorities are the masses of this

country. There people are so depressed and oppressed and suppressed till now that they are not able to take advantage of the ordinary civil rights. What is the position? You go to the tribal areas. According to law, their own traditional law, their tribal law, their lands cannot be alienated. Yet our merchants go there, and in the so-called free market they are able to snatch their lands. Thus, even though the law goes against this snatching away of their lands, still the merchants are able to turn the tribal people into veritable slaves by various kinds of bonds, and make them hereditary bond-slaves. Let us go to the ordinary villages. There goes the money-lender with his money and he is able to get the villages in his pocket. There is the landlord himself, the zamindar, and the *malguzar* and there are various other people who are able to exploit there villages. There is no elementary education even among the people. These are the real minorities that need-protection and assurances of protection. In order to give them the necessary protection, we will need much more than this Resolution.

Questions :

(i) Who are according to N. G. Ranga the real minorities?

1

(ii) Why are they the real minorities?

3

(iii) Why to they need protection?

2

“প্রকৃত সংখ্যালঘু এইসকল জনসাধারণ।”

জব্বাহরলাল নেহরুর উত্থাপন করা উদ্দেশ্যমূলক প্রস্তাবটোক আদর্শ জনাই এন.জি. রান্গাই কৈছিল, “ছাব, সংখ্যালঘুর বিষয়ে বহুতো কথা-বতবা হৈল। প্রকৃত সংখ্যালঘু

কোন ? তথাকথিত পাকিস্তান প্রদেশৰ হিন্দুসকল, শিখসকল আনকি মুছলীমসকলো নহয়, প্রকৃত সংখ্যালঘু হ'ল দেশখনৰ জনসাধাৰণ। এই মানুহখিনি এতিয়ালৈকে অৱহেলিত আৰু নিষ্পেষিত আৰু অৱদমিত লোক। সেইবাবে সাধাৰণ সামাজিক অধিকাৰৰ সুবিধাখিনিত গ্ৰহণ কৰিবলৈ সমৰ্থ নহয়, অৱস্থাটো কেনেকুৱা ? তুমি জনজাতি অঞ্চললৈ যোৱা—আইনমতে তেওঁলোকৰ নিজ পৰম্পৰাগত নিয়ম-কানুন, তেওঁলোকৰ জনজাতীয় আইন আৰু তেওঁলোকৰ মাটিও তেওঁলোকৰ পৰা বিচ্ছিন্ন কৰি নিব নোৱাৰে। তথাপি আমাৰ সদাগৰসকল এই জনজাতি এলেকাসমূহলৈ গৈ মুকলি বজাৰৰ নামত তেওঁলোকৰ মাটি কাঢ়ি লয়। এইদৰে যদিও তেওঁলোকৰ মাটি কাঢ়ি লোৱাটো আইনবিৰোধী, এতিয়াও বেপাৰীসকলে জনজাতীয় লোকসকলক বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ চুক্তিপত্ৰৰ যোগেদি বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ দাস হিচাবে ব্যৱহাৰ কৰি আছে আৰু এইটো বংশানুক্ৰমে চুক্তিবদ্ধ দাসত্বলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিছে। এতিয়া আমি সাধাৰণ গাওঁবাসীৰ ওচৰলৈ যাওঁ — তালৈ টকা ধাৰে দিয়া লোকসকলে জেপত টকা লৈ যায় আৰু গাওঁবাসীক তেওঁলোকৰ জেপৰ ভিতৰত ৰাখিবলৈ সক্ষম হয়। তাত স্বয়ম্ভু মাটিৰ মালিক, জমিদাৰ আৰু মালগুজাৰ লগতে বেলেগ বেলেগ প্ৰকাৰৰ লোকসকল আছে, যিসকলে এই দুখীয়া গাওঁবাসীক শোষণ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। তাতে এই মানুহবিলাকৰ আনকি প্ৰাথমিক শিক্ষাও নাই। এওঁলোকেই প্রকৃত সংখ্যালঘু যিসকলক সুৰক্ষা আৰু সুৰক্ষাৰ বাবে আশ্বাসৰ দৰকাৰ। তেওঁলোকক আৱশ্যকীয় সুৰক্ষা দিবৰ কাৰণে আমাৰ এই প্ৰস্তাৱটোতকৈ বহুত বেছি কৰ্মপন্থাৰ দৰকাৰ।”

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) এন. জি. ৰাঙ্গাৰ মতে প্রকৃত সংখ্যালঘু কোন? 1
- (ii) তেওঁলোক কিয় প্রকৃত সংখ্যালঘু? 3
- (iii) তেওঁলোকক কিয় সুৰক্ষাৰ প্ৰয়োজন? 2

“প্রকৃত সংখ্যালঘু হল এই দেশের জনসাধারণগণ।”

জওহৰলাল নেহেৰু দ্বাৰা উত্থাপিত উদ্দেশ্যমূলক প্ৰস্তাৱটিকে অভিনন্দন জনিয়ে এন. জি. ৰাঙ্গা বলেছিলে, “স্যাৰ, সংখ্যালঘুৰ বিষয়ে অনেক কথা-বাৰ্তা আছে। প্রকৃত সংখ্যালঘু কে ? তথাকথিত পাকিস্তান প্রদেশের হিন্দুগণ, শিখগণ এমনকি মুসলমানগণও নয়, প্রকৃত

সংখ্যালঘু হল দেশের জনসাধারণ। এই মানুহেরা এখন পর্যন্ত অবহেলিত এবং নিষ্পেষিত ও অবদমিত লোক। সেজন্য সাধাৰণ সামাজিক অধিকাৰের সুবিধাটুকুও গ্ৰহণ কৰতে সমৰ্থ নয়, অৱস্থাটি কি ধৰণৰ ? তুমি জনজাতি অঞ্চলে যাও — আইনমতে তাদেৰ নিজের পৰম্পৰাগত নিয়মকানুন, তাদেৰ জনজাতীয় আইন এবং তাদেৰ জমিও তাদেৰ কাছ থেকে বিচ্ছিন্ন কৰে নিতে পাৰে না। তথাপি আমাদেৰ সদাগৰেৰা এই জনজাতি এলেকাণ্ডলিতে গিয়ে মুক্ত বাজাৰেৰ নামে তাদেৰ জমি কেড়ে নেয়। এইভাবে তাদেৰ জমি কেড়ে নেওয়া যদিও আইনবিৰোধী, এখনও ব্যবসায়ীৰা জনজাতীয় লোকেদেৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰেৰ চুক্তিপত্ৰেৰ মাধ্যমে ভিন্ন ভিন্ন ধৰণেৰ দাস হিসাবে ব্যবহাৰ কৰে আসছে এবং এটি বংশানুক্ৰমে চুক্তিবদ্ধ দাসত্বে ৰূপান্তৰিত কৰেছে। এখন আমৰা সাধাৰণ গ্ৰামবাসীৰ কাছে যাই — যেখানে টাকা ধাৰ দেওয়া লোকেৰা পকেটে টাকা নিয়ে যায় এবং গ্ৰামবাসীদেৰ তাদেৰ পকেটে ৰাখতে সক্ষম হয়। সেখানে স্বয়ম্ভু জমিৰ মালিক, জমিদাৰ এবং মালগুজাৰেৰ সঙ্গে অন্যান্য ভিন্ন ভিন্ন প্ৰকাৰেৰ লোকেৰা আছে, যাৰা এই দৰিদ্ৰ গ্ৰামবাসীদেৰ শোষণ কৰতে সমৰ্থ হয়েছ। সেখানে এই লোকেদেৰ এমনকি প্ৰাথমিক শিক্ষাটুকুও নাই। এৰাই প্রকৃত সংখ্যালঘু যাদেৰ সুৰক্ষা এবং সুৰক্ষাৰ জন্য আশ্বাসেৰ দৰকাৰ। তাদেৰ আৱশ্যকীয় সুৰক্ষা দেওয়াৰ জন্য আমাদেৰ এই প্ৰস্তাৱটি থেকে অনেক বেশি কৰ্মপন্থাৰ দৰকাৰ।”

প্ৰশ্নসমূহ :

- (i) এন. জি. ৰাঙ্গাৰ মতে প্রকৃত সংখ্যালঘু কে ? 1
- (ii) তাৰা কেনে প্রকৃত সংখ্যালঘু ? 3
- (iii) তাদেৰ কেনে সুৰক্ষা প্ৰয়োজন ? 2

“गुबैयै उन गोलै सोना थानाय सुबुंफोर” :

जवाहरलाल नेहरूआ दैखानाय बिथाखिफोरखौ मान होना नै एन.जि.रांगाया बुंदोमोन। ‘सार’ उन गोलैसोना (खम-सानखोनि) थानायफोरनि सायाव गोबां सावरायनाय जाबाय। गुबैयै खम एबा बाडाइ सानखोनि सोर ? सरासनस्ता पाकिस्तान हादरनि हिन्दुफोरा, सिखफोर, अदेबानि मुसलिमफोराबो नडा। थार बाडाइ सानखोआ हादरनि सुबुंआसो। बेखिनि सुबुडा दासिमबो नेवसिजानाय, गादबजानाय सोबखजानाय सुबुं। बेनिखायनो साधारण समाजारि मोनथायखिनिखोबो आजावनो हायि जायो। थासारिया माबादि ? नौं जनजाति ओनसोल-

সিম থাং — খ্ৰাণ্ঠিৰাদিয়ে বिसোরহা গাবনি আসার খ্ৰাণ্ঠি, বिसोरनि जनजातीय आयेन आरो विसोरनि हायाव बिसोरनिफ्राय गोजानाव लांखिनो हाया। थेवबो जोंनि फालांगिरिफोरा बै जनजाति ओनसोलसिम थानानै उदां हाथायनि मुडाव बिसोरनि हाफोरखौ सेना लायो। बेबादि बिसोरनि हा सेनानै लानाया आयेन बैरेखा, दाबो फालांगिरिफोरा नायदिसिना रोखोमनि सुक्तिनि गेजेरजों गुबुन गुबुन दाम होनानै बाहायबाय थादों आरो बेयो फोलेरनि उननिफोराबो विदिनो मानिनानै लानांगौ जादों। दानिया जों साधारण गामियारि सुबुंफोरनि खाथिसिम थानि — रां दाहार होनाय सुबुंफोरा गोबां बिबांनि रां लाडो आरो गामियारि सुबुंफोरखौ गাবनि पकेताव लाखिनो हायो। बेयाव गाव हानि मालिक जमिदारजोंनो गुबुन गुबुन रोखोमनि मानसिफोर थायो। जायफोरा निखाउरि गामियारि सुबुंफोरखौ सोबखनो हादों। गुदियावनो बे गामियारि सुबुंफोरनि गुदि सोलोंथायाखि नियाबो गैया। बिसोरनो थार बिथिडाव खम सानखो एबा उन गोम्लौसोना थानाय सुबुं जायफोरनो नांगौ रैखाथि आरो रैखाथिनि थाखाय नांगौ फोथायथि। बिसोरनो नांगौ रोखोमनि रैखाथि होनो जोंनि बे बिथाखि निखुइ आरोबाव बांसिन हाबाफारि लानांगोन।

- (i) एन. जि. रांगानि बादिब्ला थारै खम सानखो (Minorities) आ सोर ? 1
- (ii) बिसोर मानो थार बिथिंडाव खम सानखो (Minorities) ? 3
- (iii) बिसोरनो मानो रैखाथिनि गोनां थि दड ? 2

5. (i) Draw a map of India and locate *any three* important centers of Revolt of 1857. 3+3=6

ভাৰতৰ এখন মানচিত্র অংকন কৰি ১৮৫৭ চনৰ বিদ্রোহ হোৱা যিকোনো তিনিখন উল্লেখযোগ্য কেন্দ্ৰ চিহ্নিত কৰা।

ভাৰতৰ একটি মানচিত্র অঙ্কন কৰে ১৮৫৭ সালৰ বিদ্রোহ হওয়া যে-কোনো তিনিটি উল্লেখযোগ্য কেন্দ্ৰ চিহ্নিত কৰো।

ভাৰত হাৱনি মানসাবগাৰি আখিনানৈ ১৮৫৭ মাযথাইনি জাংখিথাযনি জাযখিजाया मोनथाम मुंखजाथाव मिरुनि सिनायथि हो।

Or / নাইবা / অথবা / एबा

- (ii) Draw a map of India and locate *any three* great Mahajanapadas. 3+3=6

ভাৰতৰ এখন মানচিত্র অংকন কৰি যিকোনো তিনিখন প্রধান মহাজনপদৰ অবস্থান চিহ্নিত কৰা।

ভাৰতৰ একটি মানচিত্র অঙ্কন কৰে যে-কোনো তিনিটি প্রধান মহাজন পদৰ অবস্থান চিহ্নিত কৰো।

ভাৰতনি মানসাবগাৰি আখিনানৈ জাযখিजाया दोंथाम गाहाइ महाजनपदनि याथायनि सिनायथि हो।

— x —